

GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

UITGELEGD

Wat zijn gewasbeschermingsmiddelen?

Wie beslist over de toelating van gewasbeschermingsmiddelen?

Wie is verantwoordelijk voor de toepassing?

Hoe kunnen gewasbeschermingsmiddelen veilig worden toegepast?

Lees meer!

WAT IS EEN GEWASBESCHERMINGSMIDDEL?

Een gewasbeschermingsmiddel **voorkomt, bestrijdt of beheerst** een aantasting door een schadelijk organisme ('plaag') of ziekte.

Gewasbeschermingsmiddelen worden voornamelijk gebruikt in de agrarische sector. Biociden worden vooral ingezet voor niet-agrarische doeleinden. Hier gaan we alleen in op gewasbeschermingsmiddelen.

WAAROM GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN?

Al sinds het ontstaan van landbouw moeten voedselgewassen worden beschermd tegen ziekten, plagen en onkruiden.

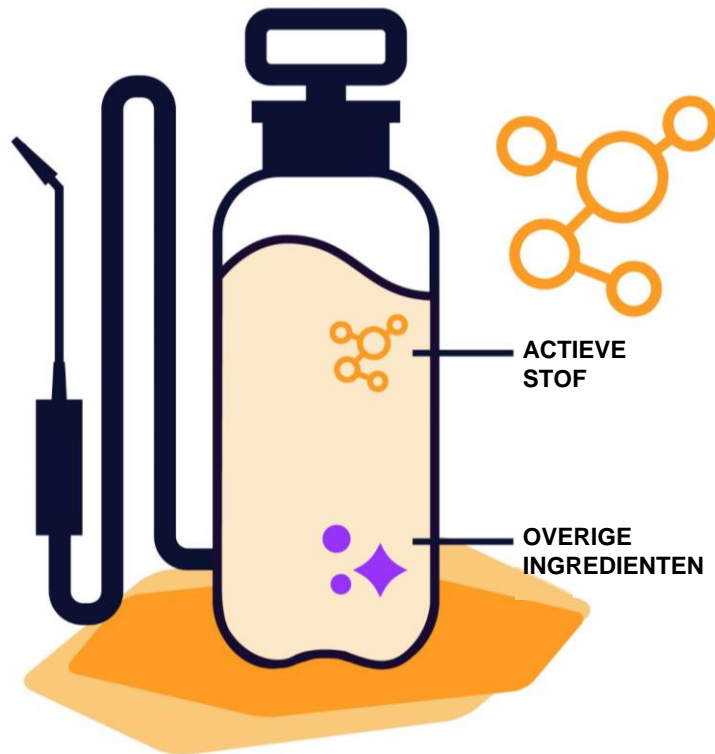
De Romeinen en Grieken pasten al chemische methoden toe om hun gewassen te beschermen. Tegenwoordig beschikken we over een breed scala aan synthetische producten die zijn ontwikkeld om veilige, doelgerichte en effectieve bescherming te bieden tegen ziekten, plagen en onkruiden.

Naast de goedkeuring van micro-organismen en andere alternatieve producten is in de laatste jaren een groeiend aantal laag-risico middelen goedgekeurd in de EU.

Gewasbeschermingsmiddelen (chemische en niet-chemische) zijn essentieel voor de voedselproductie. Ook in biologische teelten is een beperkt aantal gewasbeschermingsmiddelen toegestaan.

Naar inschatting moet de voedselproductie tussen 2005 en 2050 met 70% stijgen om in 2050 een wereldbevolking van 9.1 miljard mensen te voeden.

WAT IS EEN ACTIEVE STOF?

Actieve stoffen – in de vorm van chemische stoffen of micro-organismen – zijn essentiële ingrediënten in een gewasbeschermingsmiddel die ervoor zorgen dat een middel werkt. Actieve stoffen worden ook wel werkzame stoffen genoemd.

Het gewasbeschermingsmiddel is het eindproduct dat op de markt komt. Naast één of meerdere actieve stoffen, bevat een gewasbeschermingsmiddel vaak andere ingrediënten die de werkzaamheid van het middel bevorderen en daarmee de plant beter beschermen.

GOEDKEURING EN TOELATING

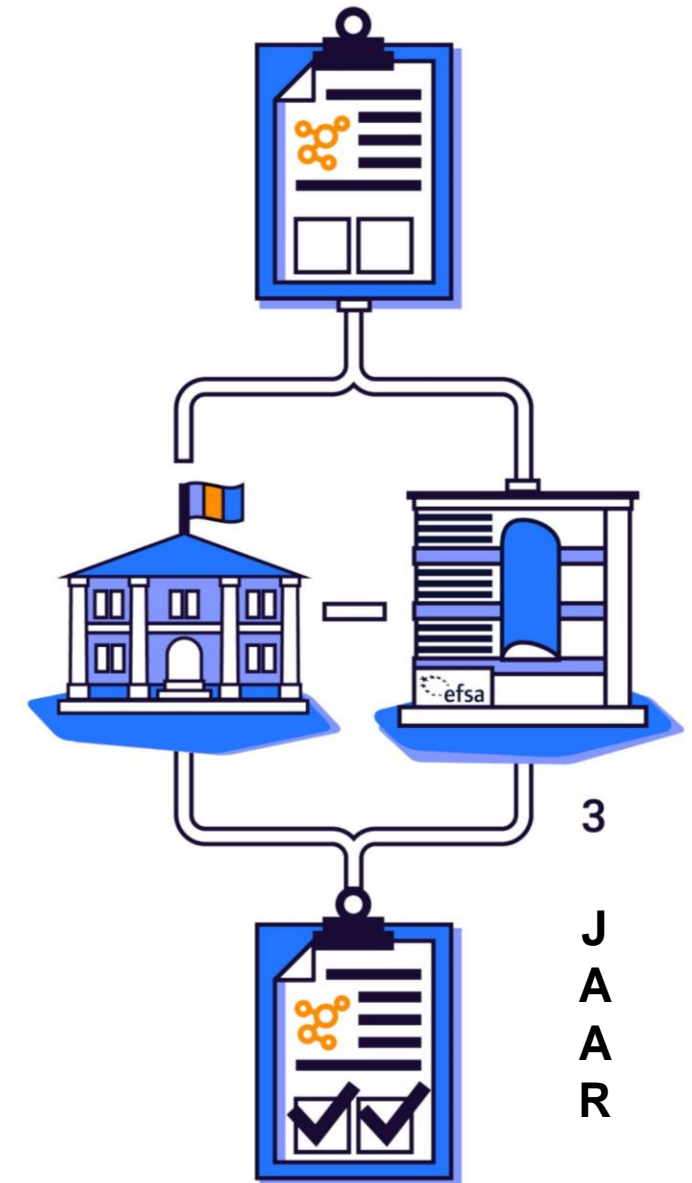
De EU gewasbeschermingsregelgeving behoort tot de strengste ter wereld.

Een actieve stof wordt pas goedgekeurd door de Europese Commissie na een zeer strenge en uitvoerige (> 3 jaar) wetenschappelijke beoordeling die moet verzekeren dat de stof veilig is voor gebruik. Er moet er een volledig dossier worden ingediend met studies die voldoen aan eisen die worden vastgesteld door specifieke EU-regelgeving.

De beoordeling van de dossiers wordt gezamenlijk gedaan door:

- De nationale autoriteiten van de EU lidstaten
- De European Food Safety Authority (EFSA), de Europese Voedsel- en Warenautoriteit

Het beoordelingsproces bestaat uit twee stappen: stap 1 - een beoordeling en mogelijke goedkeuring van de actieve stof op EU niveau - en stap 2 - een beoordeling en toelating van de eindproducten door de lidstaten. Gegevens over goedgekeurde stoffen en toegelaten middelen worden periodiek opnieuw bekeken, zodat de meest recente wetenschappelijke inzichten worden toegepast.

HOE WERKT HET?

Procedure:

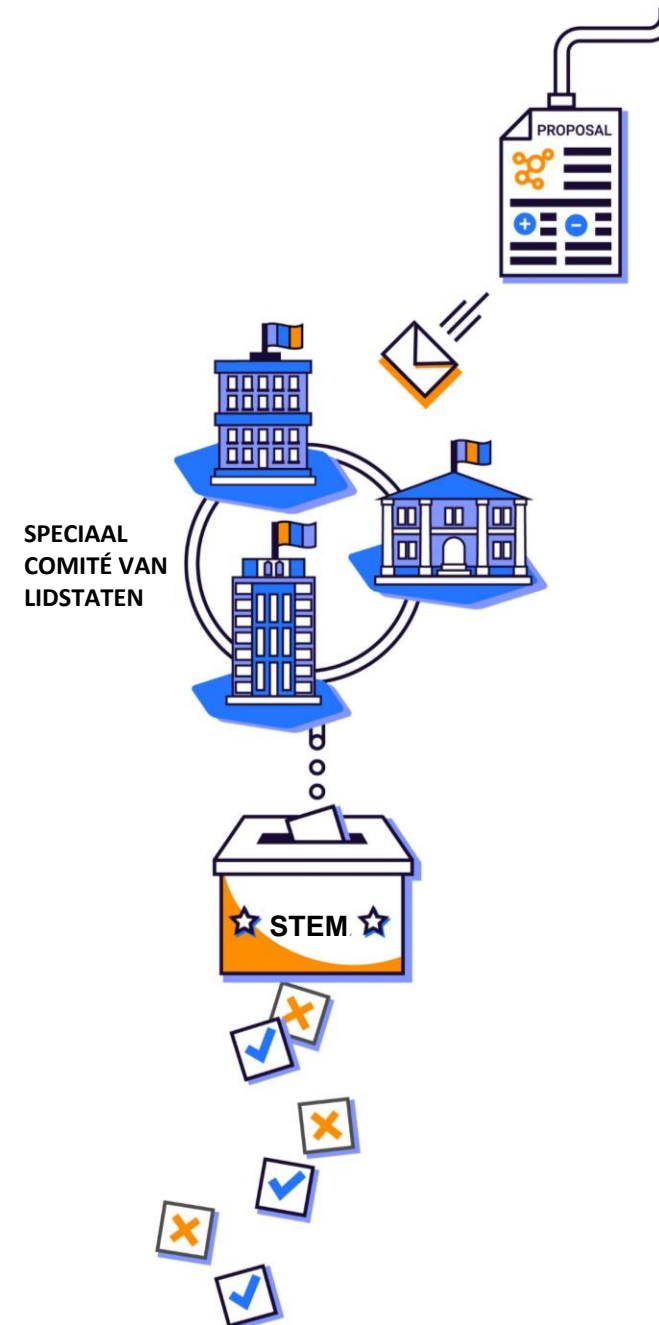
Bedrijf “X” dient een aanvraag in voor de goedkeuring van een actieve stof “Y” bij een EU land naar keuze (in het geval van verlenging/herziening wordt het land geselecteerd door de Europese Commissie). Het gekozen EU land – “de rapporteur lidstaat” – wordt belast met een eerste wetenschappelijke en technische evaluatie van de actieve stof.

De rapporteur lidstaat maakt een concept-beoordelingsrapport voor de actieve stof “Y” en stuurt dit naar EFSA.

In overleg met andere EU-landen toetst EFSA het beoordelingsrapport (peer review) en stuurt haar conclusies vervolgens naar de Europese Commissie.

- Gebaseerd op de conclusies van EFSA doet de Europese Commissie een voorstel om stof “Y” wel of niet goed te keuren.
- Een comité (SCoPAFF) met vertegenwoordigers van ieder EU-land, stemt over het Commissievoorstel over de actieve stof “Y”.
- Als een gekwalificeerde meerderheid (55% van de EU landen die minimaal 65% van de totale EU-populatie vertegenwoordigen) positief over het voorstel stemt, moet de Commissie het voorstel accepteren.
- Als er een gekwalificeerde meerderheid tegen (negatief) het voorstel is, mag de Commissie het voorstel niet aannemen.
- Als er geen gekwalificeerde meerderheid voor of tegen is (‘geen mening’), mag de Commissie het voorstel aannemen.

Als SCoPAFF positief besluit, wordt deze beslissing overgenomen door de Commissie. Uiteindelijk wordt er een verordening over de goedkeuring van de actieve stof “Y” gepubliceerd. Goedkeuring met restricties is ook een mogelijke uitkomst.

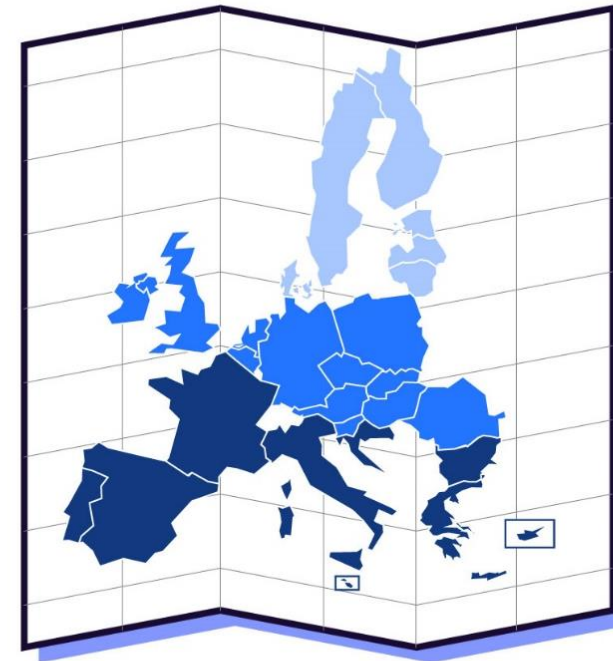
Een nieuwe actieve stof wordt meestal goedgekeurd voor maximaal 10 jaar. Een hernieuwde goedkeuring kan worden toegekend voor maximaal 15 jaar.

Om als gewasbeschermingsmiddel op de markt te komen moet het worden toegelaten door het EU land waar het zal worden gebruikt.

Het gewasbeschermingsmiddel mag alleen goedgekeurde stoffen bevatten. Voor de toelating van middelen is de EU opgesplitst in drie zones:

De zones zijn ingesteld om administratieve processen te vereenvoudigen. Landen met een vergelijkbare agrarische omgeving en milieuomstandigheden worden in een groep samengebracht.

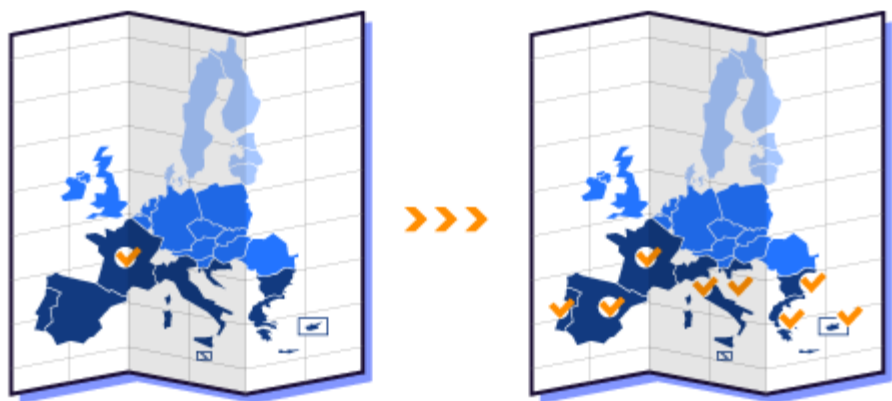
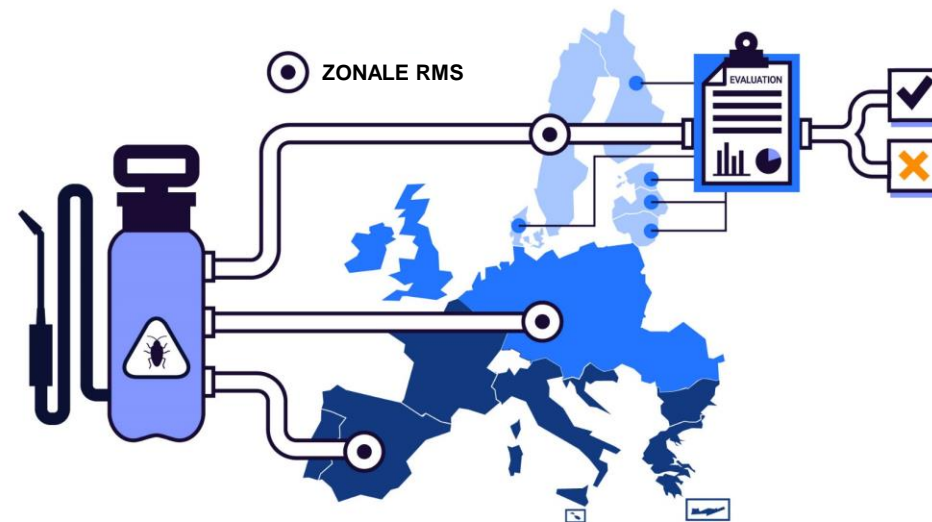
- Noord
- Zuid
- Centraal

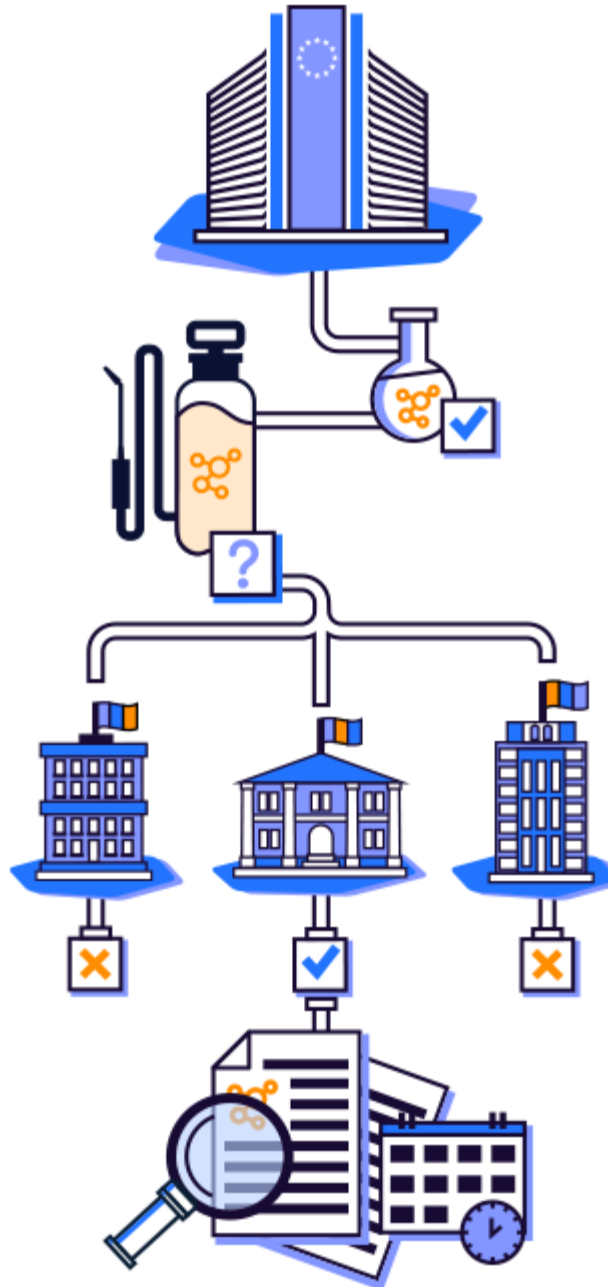
Voor een toelating die betrekking heeft op gebruik in kassen, behandeling na de oogst, behandeling van zaaizaad of behandeling van lege opslagruimten wordt de EU benaderd als één zone.

Het gewasbeschermingsmiddel moet worden beoordeeld door één EU land (de zonale rapporteur lidstaat – zRMS) uit elke zone waarin het middel zal worden toegepast.

- Andere lidstaten in de zone kunnen commentaar leveren op de beoordeling van de zRMS.
- The zRMS neemt de beslissing om de toelating al dan niet te verlenen.
- Daarna beslissen andere lidstaten in dezelfde zone of het middel in hun land wordt toegelaten.

Als een gewasbeschermingsmiddel is toegelaten voor de toepassing in één lidstaat, kan het sneller worden toegelaten in andere lidstaten via het principe van wederzijdse erkenning.

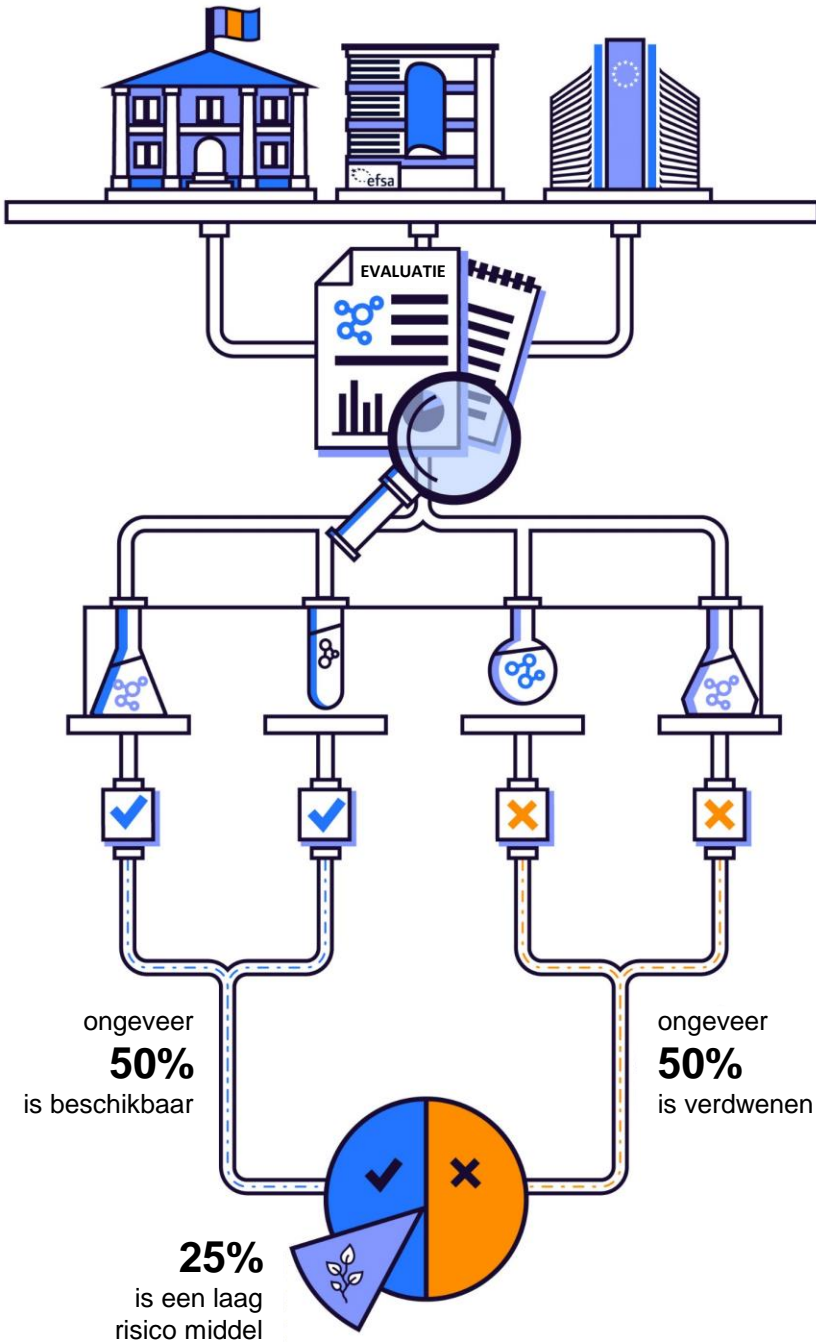
Actieve stoffen worden goedgekeurd op EU-niveau, maar de eindproducten (gewasbeschermingsmiddelen) worden toegelaten door de nationale overheden van elk land.

EU regelgeving staat lidstaten toe om de verkoop van gewasbeschermingsmiddelen te verbieden of te beperken,

gebaseerd op agrarische of milieumomstandigheden in hun land.

Voor toegelaten middelen moeten de lidstaten toezien op “juist gebruik volgens het etiket” en door monitoring wordt vastgesteld dat de toepassing veilig is voor het milieu. De Commissie checkt regelmatig de toepassing van de wetgeving in de lidstaten door het verrichten van audits, het opvolgen van tekortkomingen en het publiceren van de auditrapporten.

2
5
J
A
A
R

HERBEOORDELING

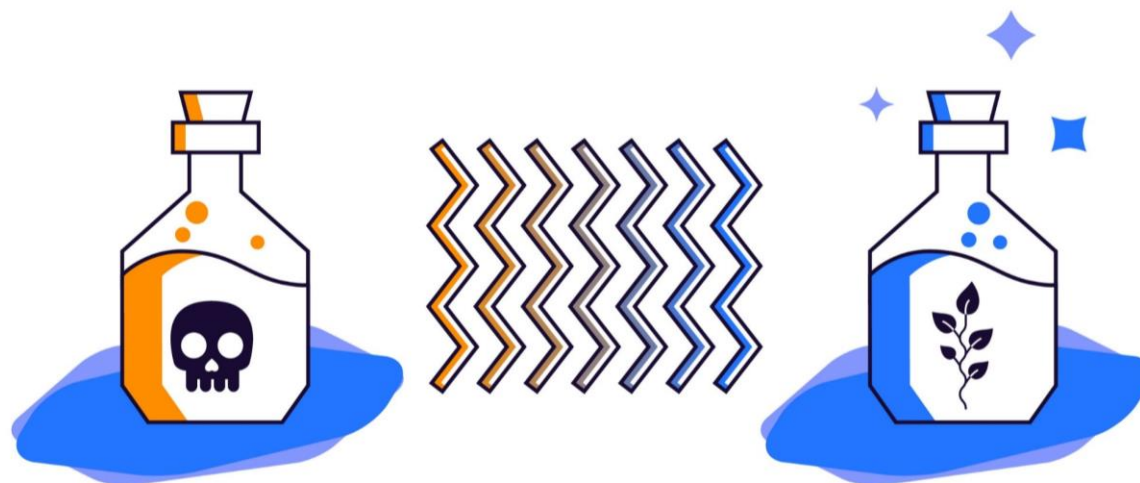
De goedkeuring van een stof wordt regelmatig opnieuw bekeken.

Een grondige EU beoordeling – waarbij de Europese Commissie, EFSA en de lidstaten zijn betrokken – is de laatste 25 jaar uitgevoerd voor alle stoffen die worden toegepast in Europa. Hierdoor is het aantal actieve stoffen van gewasbeschermingsmiddelen met meer dan 50% gereduceerd.

Voordat de EU begon met het herbeoordelingsproces waren er meer dan 1000 actieve stoffen op de markt. Tegenwoordig zijn er nog ongeveer 400 beschikbaar en 25% daarvan zijn micro-organismen, feromonen of plantenextracten.

Veel gewasbeschermingsmiddelen die 25 jaar geleden werden gebruikt, zijn niet langer toegelaten

en zijn vervangen door veiliger middelen of niet-chemische methoden.

LAAG-RISICO ALTERNATIEVEN

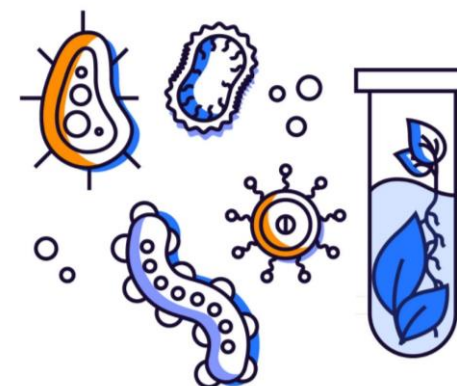
Stoffen zijn goedgekeurd als laag-risico stoffen, wanneer ze voldoen aan speciale criteria. De Commissie heeft deze criteria recent herzien om de identificatie van laag-risico stoffen te vereenvoudigen. Gewasbeschermingsmiddelen die alleen laag-risico stoffen bevatten zouden het voordeel moeten hebben van een versneld toelatingsproces om snel op de markt te komen.

De afgelopen jaren heeft zich een duidelijke trend ontwikkeld op het gebied van nieuwe stoffen: er is een stijgende lijn zichtbaar in het aantal micro-organismen en plantenextracten die nu circa 50% uitmaken van de lopende evaluaties.

De verwachting is dat in de nabije toekomst steeds meer actieve stoffen zullen worden (her-)goedgekeurd als laag-risico stof.

Dankzij voortdurend onderzoek en het - waar mogelijk - voorrang geven aan biologische stoffen in plaats van chemische is de verwachting dat in de toekomst steeds meer alternatieve technieken beschikbaar komen voor gewasbescherming.

Tenslotte heeft de Commissie een lijst vastgesteld met stoffen die de lidstaten zouden moeten vervangen door minder toxische alternatieven. Deze stoffen worden “Kandidaten voor substitutie” genoemd.

GEBRUIK VAN MIDDELEN

De EU heeft in de Richtlijn Duurzaam Gebruik regels opgesteld voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Hiermee wil de EU de risico's en het effect van middelengebruik op de gezondheid en het milieu beperken en daarnaast alternatieve methoden zoals laag-risico middelen of niet-chemische methoden stimuleren.

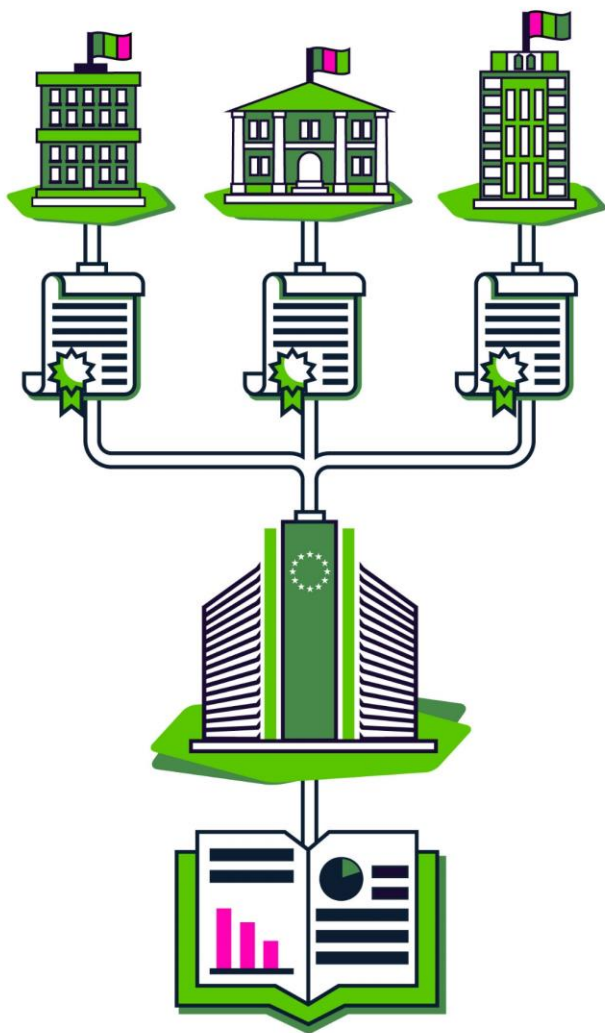
Hierbinnen valt ook geïntegreerde gewasbescherming (IPM). Lidstaten dienen teeltstrategieën te stimuleren waarbij weinig gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt en waar mogelijk niet-chemische methoden. Denk hierbij aan geïntegreerde gewasbescherming (IPM) of biologische landbouw.

De totale oppervlakte aan biologische landbouwgrond (in EU-28) was 11,1 miljoen hectare in 2015 (6,4% van de totale landbouwgrond) en er wordt verwacht dat dit de komende jaren stijgt.

Biologische landbouw is met 21% gegroeid tussen 2010 en 2015.

Nationale autoriteiten dienen hun wetten aan te passen om de doelen van de Richtlijn Duurzaam Gebruik te halen,

ze zijn echter vrij om te bepalen op welke manier.

De Commissie heeft verslag uitgebracht over de acties van de EU landen om de wettelijke verplichtingen toe te passen. Daarnaast heeft de commissie een stappenplan opgesteld om de huidige situatie te verbeteren.

DE BELANGRIJKSTE ACTIES

voor veilig en duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen:

Geïntegreerde gewasbescherming

Training

Inspecties van materiaal

Minimaliseren of beperken

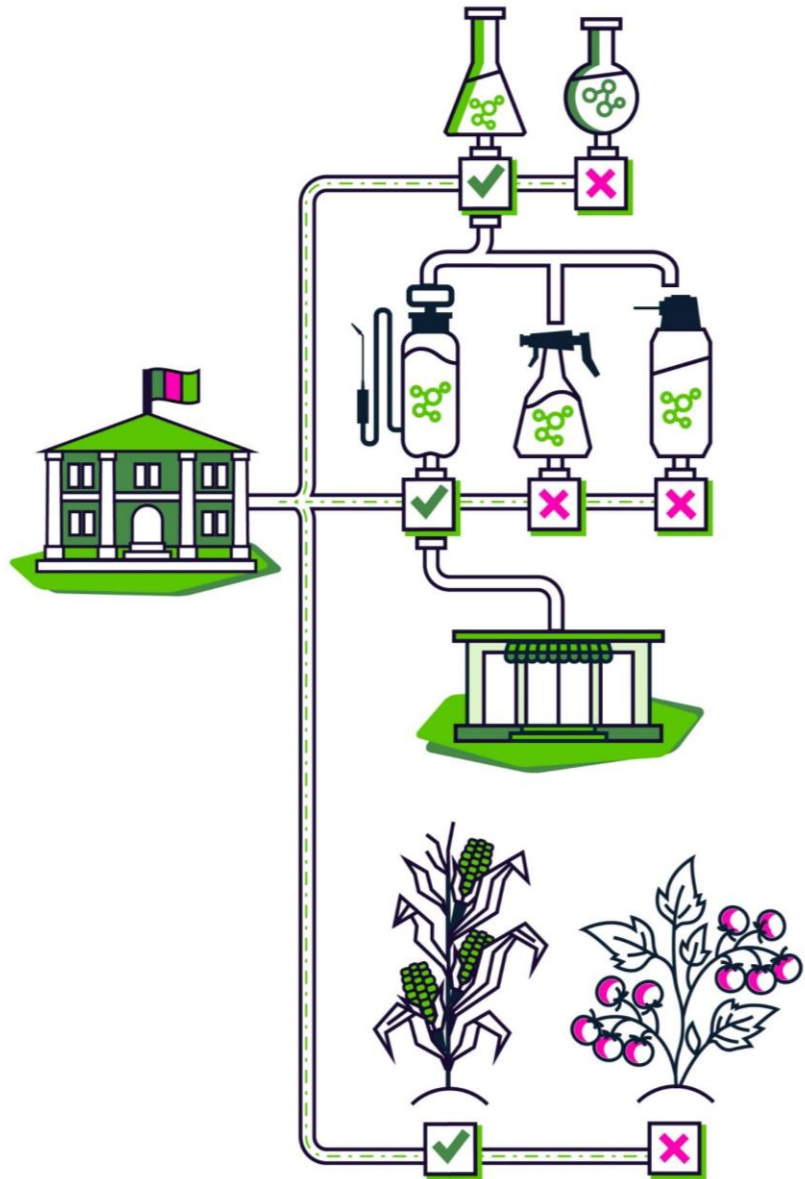
Verbod op luchtbespuitingen

Informatie en bewustwording

Nationale actieplannen

MONITOREN DOOR EU-LANDEN

Nationale autoriteiten beslissen welke producten (gewasbeschermingsmiddelen) mogen worden verkocht, welke formulering deze producten hebben en hoe ze moeten worden toegepast. Nationale autoriteiten zijn ook verantwoordelijk voor de handhaving van de regelgeving en monitoring of gewasbeschermingsmiddelen correct worden gebruikt.

De wetgevingskaders van gewasbeschermingsmiddelen in de EU behoren tot de strengste ter wereld.

VOORBEELDEN VAN ‘GOOD PRACTICES’ in Nederland.

Meetmethoden ontwikkelen

Nederland heeft een “Nationale Milieu-indicator” voor gewasbeschermingsmiddelen ontwikkeld. Dit is een risicobeoordelingsmodel, ontworpen voor de Nederlandse situatie, met name gericht op oppervlaktewater en bodemsoorten. Dit model bepaalt de potentiële milieu-impact van in de Nederlandse land- en tuinbouw toegepaste gewasbeschermingsmiddelen door het berekenen van emissies naar lucht, oppervlaktewater en grondwater.

Beschermen van waterkwaliteit

In Nederland stellen toelatinghouders ‘emissiereductieplannen’ (ERP’s) op om emissie naar oppervlaktewater te verminderen. De overheid en de industrie hebben afgesproken om elk jaar 3-4 emissiereductieplannen te ontwikkelen.

Stimuleren van laag-risico

In de Green Deal Groene gewasbeschermingsmiddelen heeft de overheid samengewerkt met verschillende stakeholders om groene gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico voor mens en milieu, sneller te beoordelen. Hiermee wordt de verduurzaming van de gewasbescherming in de land- en tuinbouw versneld en worden onnodige belemmeringen voor de aanvragers van deze middelen weggenomen.

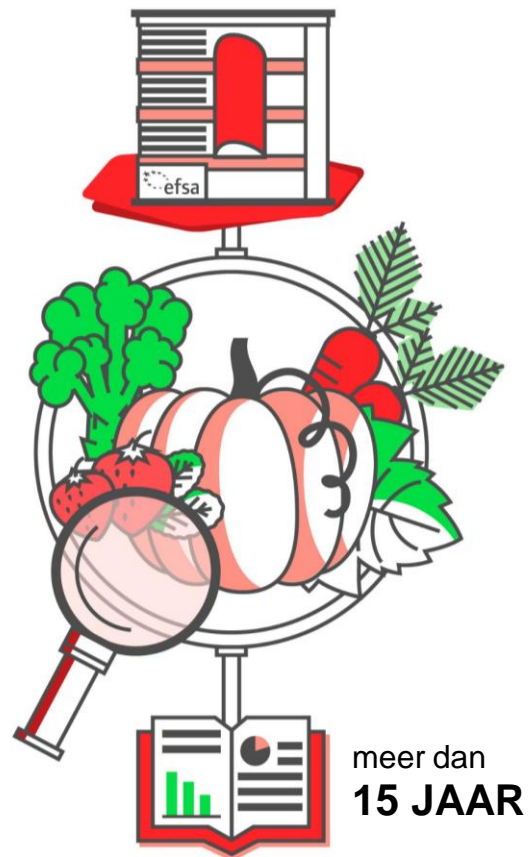
RESIDUEN VAN GEWASBESCHERMING IN ETEN

Sporen die gewasbeschermingsmiddelen achterlaten in behandelde producten worden “residuen” genoemd. De hoeveelheid residu in voedsel dient veilig te zijn voor de consument en zo laag mogelijk. Het “maximale residu level” – de MRL – is de maximale toegestane waarde van een residu in voedsel of diervoeder.

Gebaseerd op het wetenschappelijke advies van EFSA stelt de Europese Commissie MRL's vast voor ieder voedselproduct – deze staan in de [MRL database](#).

Momenteel voeren EFSA en de Europese Commissie een uitvoerige herbeoordeling uit van bestaande MRL's om te garanderen dat alle limieten in lijn zijn met de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen. Deze herbeoordeling bekijkt ook bestaande internationale standaarden. Waar mogelijk worden deze internationale standaarden overgenomen om handel te vergemakkelijken.

GEMIDDELD WORDEN ER ELK JAAR MEER DAN

80.000

levensmiddelenmonsters geanalyseerd op de MRL.

De laatste 20 jaar publiceren Europese instituten (voorheen de Commissie en sinds 2007 EFSA) jaarverslagen over de niveaus van gewasbeschermingsmiddelenresiduen in voedsel en diervoer en de blootstelling van Europese consumenten aan residuen.

Jaarlijkse rapporten laten zien dat het overgrote deel van ons voedsel (97%) voldoet aan de wettelijke normen voor residuen. EFSA en de Commissie werken samen aan een methode om de cumulatieve effecten van verschillende residuen te beoordelen. Hierdoor kunnen toekomstige risicobeoordelingen van gewasbeschermingsmiddelen nog verder worden verfijnd en verbeterd.

Meer weten?

Kijk op:

[Pesticides in the EU](#)

[Sustainable Use of Pesticides](#)

